

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Η Ελλάδα μέσα από λέξεις και εικόνες»

Συγγραφή: ΖΑΡΚΟΓΙΑΝΝΗ ΕΥΑ

Εφαρμογή: ΖΑΡΚΟΓΙΑΝΝΗ ΕΥΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Η Ελλάδα μέσα από λέξεις και εικόνες

Εφαρμογή σεναρίου

Εύα Ζαρκογιάννη

Δημιουργία σεναρίου

Εύα Ζαρκογιάννη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Χρονολογία

Από 24-09-2012 έως 28-09-2012

Διδακτική/θεματική ενότητα

1^η Ενότητα: Η Ελλάδα στον κόσμο: Α΄ μέρος: Εισαγωγικά κείμενα, Δ΄ μέρος: Η επιλογή της λέξης.

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Νεοελληνική γλώσσα

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 7 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας με διαδραστικό πίνακα, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος

[Glogster](#), ιστολόγιο τάξης.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την εφαρμογή του σεναρίου είναι απαραίτητη τόσο η ύπαρξη εργαστηρίου πληροφορικής όσο και ο επαρκής εξοπλισμός της τάξης (διαδραστικός πίνακας ή υπολογιστής με βιντεοπροβολέα). Βασική προϋπόθεση είναι η εξοικείωση τόσο του εκπαιδευτικού όσο και των μαθητών: α. με τη χρήση και διερεύνηση ελεύθερων λογισμικών (Glogster), β. με την αξιοποίηση του διαδικτύου ως πηγή άντλησης πληροφοριών. Τέλος, η εφαρμογή του παρόντος σεναρίου προϋποθέτει: α. τη διδασκαλία σε ομάδες, β. τη διδασκαλία σε πλαίσιο κριτικού ψηφιακού γραμματισμού, όπου διδάσκων και μαθητές αναγνωρίζουν συνειδητά τους ρόλους τους και τις επιλογές τους.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Εύα Ζαρκογιάννη, Η Ελλάδα μέσα από λέξεις και εικόνες, Νεοελληνική γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές δουλεύοντας σε ομάδες εμπλέκονται σε μια διαδικασία αναπλαισίωσης της σημασίας των λέξεων σε διαφορετικά σημειωτικά πλαίσια, τα οποία ξεκινούν από τον κλασικό γραμματισμό και καταλήγουν στον ψηφιακό κριτικό γραμματισμό. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάδειξη της εικόνας ως σημαντικού επικοινωνιακού μέσου μετάδοσης μηνυμάτων, το οποίο δεν είναι ποτέ ουδέτερο σε σχέση με το ευρύτερο κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον παραγωγής και μετάδοσής του. Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές καλούνται να διερευνήσουν τη λειτουργία των λέξεων αποδομώντας ένα πολυτροπικό κείμενο, μια εικόνα – στην ψηφιακή και στη μη ψηφιακή της μορφή. Συνδέουν έτσι τη σημασία της λέξης και της εικόνας και των μεταξύ τους σχέσεων με τη μεταβαλλόμενη κοινωνικοπολιτική και οικονομική πραγματικότητα. Η διαδικασία αυτή πραγματοποιείται σε ένα συνεργατικό περιβάλλον μάθησης και αυτενέργειας. Αποσκοπεί στην παραγωγή από τις ομάδες των μαθητών ενός πολυτροπικού κειμένου που θα ενσωματώνει χαρακτηριστικά της νέας ψηφιακής κειμενικής πραγματικότητας, συγκεκριμένα μιας ψηφιακής αφίσας, την οποία καλούνται να παρουσιάσουν στην ολομέλεια της τάξης τους.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Για την υλοποίηση του παρόντος σεναρίου υιοθετούνται στοιχεία του κινήματος των πολυγλωσσισμών (multiliteracies), σύμφωνα με το οποίο η επίδραση των νέων τεχνολογιών διαμόρφωσε μια νέα πραγματικότητα, στην οποία το νόημα παράγεται με τρόπους που είναι όλο και περισσότερο πολυτροπικοί. Οι γραπτοί-γλωσσικοί τρόποι νοήματος είναι πλέον αναπόσπαστο μέρος των οπτικών, ακουστικών και χωρικών τύπων νοήματος, η ανάλυση του οποίου απαιτεί έναν νέο πολυτροπικό

γραμματισμό (Kalantzis & Cope 1999). Κατά συνέπεια, η έννοια των πολυγραμματισμών συμπεριλαμβάνει και τον οπτικό (ή οπτικοακουστικό) γραμματισμό, ο οποίος σύμφωνα με τους Kress & Van Leeuwen (2001) ορίζεται ως η ικανότητα όχι μόνο κατανάλωσης και κριτικής αποτίμησης αλλά δημιουργίας οπτικών εννοιών και παραγωγής οπτικών μηνυμάτων. Η ανάδειξη της εικόνας ενισχυόμενη λοιπόν από τον πολυπολυτισμικό χαρακτήρα των σύγχρονων κοινωνιών και από τις αλλαγές που επέφερε στην επικοινωνία η διάδοση της σύγχρονης τεχνολογίας περιόρισε τόσο την έκταση όσο και τη νοηματοδότηση των λέξεων σε σχέση με τον παραδοσιακό έντυπο λόγο (Kress 2000).

Στόχος του σχολείου στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού (στοιχεία του οποίου αξιοποιεί η πρόταση των πολυγραμματισμών) είναι να καλλιεργήσει στους μαθητές την κριτική ικανότητα να αξιοποιούν τη λεξικογραμματική για ανάγνωση της σύνθετης επικοινωνιακής πραγματικότητας (Κουτσογιάννης 2010, 91-92). Επομένως, οι γνώσεις για τη γλώσσα στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού αξιοποιούνται ως εργαλεία για την αποκάλυψη και συζήτηση της βαθύτερης ιδεολογίας που διαπερνά τον κειμενικό και κοινωνικό μας περίγυρο (ό.π.: 90). Λαμβάνεται, παράλληλα, υπόψη και το θεωρητικό μοντέλο του ρόμβου της γλωσσικής εκπαίδευσης (Κουτσογιάννης & Αλεξίου 2012), η οποία αφορά τις γνώσεις για τη γλώσσα, τις γνώσεις για τον κόσμο, τους γραμματισμούς, τις διδακτικές πρακτικές και βέβαια τις ταυτότητες των μαθητών.

Αξιοποιώντας το παραπάνω θεωρητικό πλαίσιο επιδιώκεται να ασκηθούν οι μαθητές στην παραγωγή και στην κατανόηση πολυτροπικών κειμένων στα οποία συνυπάρχουν διαφορετικά σημειωτικά συστήματα (γλώσσα, εικόνα, ήχος κλπ.), έχοντας ως βάση την αναζήτηση της αλληλεπιδραστικής τους σχέσης στην κατασκευή ποικίλων νοημάτων (Κουτσογιάννης 2010, 97). Στο νέο σημειολογικό περιβάλλον που δημιουργείται, η πολυτροπικότητα προϋποθέτει να αναπτύξουν οι μαθητές δεξιότητες κατανόησης των νοημάτων που παράγονται από αυτή και των διαδικασιών μέσω των οποίων παράγονται (Χατζησαββίδης 2011).

Το παιδαγωγικό πλαίσιο εφαρμογής των παραπάνω αντλεί βασικές αρχές από τη θεωρία του *κοινοτικού εποικοδομητισμού* (communal constructivism), σύμφωνα με τον οποίο οι μαθητές οικοδομούν τη γνώση τους ενεργά *μαζί* με τους άλλους και *για* τους άλλους σε ένα συνεργατικό περιβάλλον (Holmes et al. 2001). Ο ρόλος του εκπαιδευτικού σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή έγκειται στη συμμετοχή του στη διαδικασία οικοδόμησης της γνώσης και ο ρόλος του μαθητή είναι ενεργός ως δημιουργός και παραγωγός της πληροφορίας και όχι ως απλός αποδέκτης. Τέλος, η διαδικασία της αξιολόγησης δίνει έμφαση σε ποιοτικές περιγραφές και λιγότερο σε ποσοτικές και απαιτεί την ενεργητική συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων (μαθητών και εκπαιδευτικού) στη «συνεταιριστική οικοδόμησή της» (Σαπουντζής 2011, 167-168).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ - ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Οι λέξεις, οι εικόνες και τα νοήματα που προκύπτουν από τον συνδυασμό τους κυριαρχούν στη ζωή μας. Στη νέα κειμενική πραγματικότητα που δημιουργείται από την αξιοποίηση και χρήση των ΤΠΕ τα πολυτροπικά κείμενα κυριαρχούν. Ο κλασικός γραμματισμός δίνει μεγαλύτερη έμφαση στο λεκτικό μέρος της επικοινωνίας. Από τη στιγμή που οι μαθητές δεν έρχονται σε επαφή και δεν αποδομούν πολυτροπικά κείμενα, δεν προχωρούν σε μια ολοκληρωμένη «ανάγνωση» παρόμοιων κειμένων. Τα προσεγγίζουν και τα ερμηνεύουν επιφανειακά με βάση την πρώτη εντύπωση και συχνά μένουν προσκολλημένοι στο λεκτικό μέρος των κειμένων αγνοώντας τη σημειωτική της εικόνας και τα μηνύματα που μεταφέρονται μέσω αυτής. Στο πλαίσιο των νέων γραμματισμών και της νέας κειμενικής πραγματικότητας, η εξοικείωση με την προσπέλαση αλλά και την παραγωγή ψηφιακών πολυτροπικών κειμένων καθίσταται επιτακτική ανάγκη. Η επιτυχής επιλογή μιας λέξης, συνεπώς, δεν αφορά μόνο κείμενα κλασικού γραμματισμού, αλλά

και κείμενα πολυτροπικά, όπου πρέπει να ανιχνευθεί η νοηματοδοτημένη σύνδεσή της με τους άλλους τρόπους επικοινωνίας, π.χ. με τις εικόνες. Η πορεία που ακολουθείται ξεκινά από την απλή ανάγνωση μιας εικόνας από τους μαθητές, προχωρά στην ανακάλυψη και στη δόμηση του νοήματος που κρύβεται πίσω από αυτήν την πρώτη ανάγνωση και καταλήγει στην έκφραση προσωπικών νοημάτων και ταυτοτήτων μέσα από τη δημιουργία ενός δικού τους ψηφιακού κειμένου, μιας ψηφιακής αφίσας. Στη σύλληψη του συγκεκριμένου σεναρίου λήφθηκε υπόψη ως παράμετρος η ισχύουσα σχολική πραγματικότητα, καθώς και η δυνατότητα αναπλαισίωσής της μέσα από τη συμμετοχή των μαθητών στην παραγωγή της γνώσης και την ανάδειξη των ταυτοτήτων τους.

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Αναμένεται οι μαθητές:

- να συσχετίσουν συγκεκριμένα κειμενικά είδη που προκύπτουν από τον συνδυασμό λέξεων και εικόνων, όπως αφίσες και σκίτσα, με τη σύγχρονη κοινωνικο-οικονομική πραγματικότητα·
- να διακρίνουν την οπτική γωνία του δημιουργού πίσω από το κειμενικό είδος της αφίσας·
- να αναπτύξουν κριτική στάση απέναντι σε σύγχρονα κοινωνικο-οικονομικά προβλήματα και να διερευνήσουν τον τρόπο με τον οποίο αυτή μεταβάλλεται ανάλογα με την οπτική γωνία του δημιουργού και του «αναγνώστη» στο εκάστοτε κοινωνικο-πολιτισμικό περιβάλλον, αλλά και πλαίσιο επικοινωνίας.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Αναμένεται οι μαθητές:

- να αντιληφθούν τη σημασία που έχει η επιλογή της κατάλληλης λέξης στην επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα ενός κειμένου·
- να κατανοήσουν ότι η επιλογή και η χρήση μιας λέξης καθορίζεται από τη σημασία που αυτή αποκτά σε σχέση με το συγκεκριμένο της·

- να αποδομούν πολυτροπικά κείμενα ως αναγνώστες και να τα επαναδομούν ως δημιουργοί τους·
- να αντιληφθούν τη σχέση της λέξης με άλλους σημειωτικούς τρόπους, όπως η εικόνα, σε πολυτροπικά κείμενα, όπως οι αφίσες.

Γραμματισμοί

Γλωσσικός – Κλασικός γραμματισμός

Οι μαθητές εξοικειώνονται:

- με το να αναγνωρίζουν τη σημασία των κατάλληλων λέξεων και εικόνων στον λόγο.
- με το να χρησιμοποιούν και να επιλέγουν τις κατάλληλες λέξεις και εικόνες στον λόγο.

Νέοι γραμματισμοί

Αναμένεται οι μαθητές:

- να ασκηθούν στη διερεύνηση, αξιοποίηση και χρήση ψηφιακών περιβαλλόντων και νέων πρακτικών γραμματισμού. Οι τεχνολογίες λειτουργούν στο πλαίσιο αυτό ως μέσο δημοσίευσης, ως περιβάλλον εργασίας αλλά και ως μέσο παραγωγής κειμένων·
- να αποκτήσουν δεξιότητες οπτικού γραμματισμού, ο οποίος αποτελεί συστατικό στοιχείο της σύγχρονης πολυτροπικής επικοινωνίας, αποδομώντας το κειμενικό είδος της αφίσας,.

Κριτικός γραμματισμός

Κύριος στόχος του σεναρίου είναι η μύηση των μαθητών στην ανάγνωση, αποδόμηση και επαναδόμηση κειμενικών ειδών μέσα στο πλαίσιο της νέας κειμενικής πραγματικότητας. Δίνεται ιδιαίτερο βάρος στη διερεύνηση της οπτικής γωνίας και της κοινωνικο - πολιτισμικής πραγματικότητας, αλλά και του επικοινωνιακού πλαισίου που υπάρχει πίσω από την παραγωγή και την κατανόηση κειμενικών ειδών, τόσο από την πλευρά του δημιουργού όσο και από την πλευρά του αναγνώστη.

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές συνοψίζονται στο Ε.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το σενάριο εφαρμόστηκε στην αρχή της σχολικής χρονιάς και σχετίζεται με την πρώτη θεματική ενότητα του βιβλίου, η οποία αναφέρεται στη θέση της Ελλάδας στον κόσμο. Αρχικά τέθηκαν στους μαθητές τα παρακάτω ερωτήματα σχετικά με τη σημερινή εικόνα και τη θέση που θεωρούν ότι έχει η Ελλάδα σε διακρατικό επίπεδο, σε μια εποχή οικονομικής και κοινωνικής κρίσης: *Ποια είναι σήμερα η εικόνα της Ελλάδας στον κόσμο και ποια η θέση της; Πως κρίνετε εσείς αυτήν τη θέση;* Τα ερωτήματα αυτά αποτέλεσαν αφετηρία στο να προβληματιστούν οι μαθητές σχετικά με διάφορες πτυχές της σύγχρονης κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας, έτσι όπως αυτή διαμορφώνεται στις μέρες μας.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Συνδέεται με το [Δ' μέρος](#) της 1ης ενότητας «Η επιλογή της λέξης» αλλά και με την επιδίωξη: α. του ΔΕΠΠΣ να χρησιμοποιεί ο μαθητής κατάλληλα το λεξιλόγιο ως προς τη σημασία και ως προς το είδος κειμένων ([ΔΕΠΠΣ](#): 58) και β. του Νέου Προγράμματος Σπουδών για το Γυμνάσιο (2011), στο οποίο τονίζεται η ανάγκη ερμηνείας του ρόλου των γλωσσικών, υφολογικών και κειμενικών επιλογών στην κατασκευή και προβολή στάσεων, απόψεων και ιδεολογιών ([Νέο Πρόγραμμα Σπουδών](#): 136) και η δημιουργία πολυτροπικών κειμένων από τους μαθητές, στο πλαίσιο των οποίων καλούνται να εξηγούν το αποτέλεσμα της χρήσης διαφορετικών τρόπων (ό.π., 143).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ λειτούργησαν ως πηγή άντλησης πληροφοριών (χρήση διαδικτύου) αλλά και ως περιβάλλοντα εργασίας (χρήση Glogster), όπου ασκήθηκαν οι μαθητές στην επιλογή της λέξης και στον συνδυασμό της με εικόνες στον πολυτροπικό λόγο. Η παραγωγή, παράλληλα, πολυτροπικών κειμένων, όπως οι ψηφιακές αφίσες, οδήγησαν στην έκφραση του κριτικού υποκειμένου των μαθητών.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Αρχικά, προηγήθηκε μία διδακτική ώρα επίλυσης τεχνικών και διαδικαστικών θεμάτων με το περιβάλλον του Glogster (εγγραφή και δημιουργία κωδικών). Οι μαθητές της συγκεκριμένης τάξης ήταν εξοικειωμένοι με το συγκεκριμένο περιβάλλον από προηγούμενη τάξη. Κατά συνέπεια, στην παρούσα διδακτική εφαρμογή δεν προηγήθηκε η φάση εξοικείωσης με το Glogster, η οποία θα ήταν προαπαιτούμενη στην αντίθετη περίπτωση. Παράλληλα, αυτή η προηγούμενη εμπειρία των μαθητών είχε συμβάλει ως έναν βαθμό στην επαφή τους με το κειμενικό είδος της αφίσας.

Μετά την αφετηρία και τη φάση προβληματισμού αξιοποιήθηκε ο βιντεοπροβολέας στο εργαστήριο πληροφορικής για την προβολή και ανάλυση της [εικόνας του Κειμένου 4](#) από το Α΄ μέρος της 1ης ενότητας. Στην πρώτη φάση οι μαθητές διαπίστωσαν μια αντιφατικότητα στον τρόπο προβολής της Ελλάδας, αναδεικνύοντας δυο βασικές οπτικές μέσα από τις οποίες προσέγγισαν τελικά την εικόνα της χώρας σήμερα: α. μια αρνητική (παραθέτω αυτούσια κάποια από τα λόγια των μαθητών: «ακρίβεια μέσα από το ευρώ», «όλα τα ξεπουλάμε», «εκμετάλλευση τουρίστα», β. και μια θετική («στην Ελλάδα όλα έχουν αξία», «μπορεί να είναι ακριβά αλλά αξίζουν»). Καταλήξαμε με τους μαθητές ότι δεν υπάρχει μία οπτική γωνία αλλά πολλές, η ανάλυση των οποίων συμβάλλει στην κατανόηση των προθέσεων του δημιουργού. Αναλύοντας την εικόνα με βάση τα ερωτήματα της πρώτης φάσης οι μαθητές διαπίστωσαν ότι: α. είναι κυρίαρχη η θέση της λέξης (GREECE) στο σκίτσο, β. η λέξη γράφεται στην αγγλική γλώσσα λόγω της ανάγκης

της τουριστικής προβολής της χώρας, γ. τα γράμματα «δένουν» με τη θάλασσα και τον ήλιο, αλλά συμβολίζουν και τη σημαία της Ε. Ε., δ. και τελικά ότι η αλλοίωση της λέξης με το οπτικό σύμβολο του ευρώ αναφέρεται στην αλλοίωση της έννοιας της πατρίδας μας.

Στη δεύτερη φάση (πρώτο δίωρο) οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες και άρχισαν να δουλεύουν με το φύλλο εργασίας στο εργαστήριο Πληροφορικής (βλ. Τεκμήρια). Παρατήρησα ότι προέκυψαν ομάδες οι οποίες ως προς την επίδοση ήταν ανομοιογενείς, οπότε εδώ δεν χρειάστηκε η δική μου παρέμβαση. Ως προς το δεύτερο κριτήριο, της κοινωνικοποίησης των μελών, άφησα τις ομάδες να συγκροτηθούν παροτρύνοντας τα πιο εσωστρεφή μέλη να ενταχθούν στα διάφορα σχήματα. Με λίγα λόγια, προέκυψε ένας συνδυασμός στη συγκρότηση των ομάδων που λάμβανε ως ένα σημείο υπόψη τις προτιμήσεις των μαθητών χωρίς να δημιουργεί ωστόσο φαινόμενα κλειστής «κλίκας», μια και οι ομάδες δέχτηκαν μέλη που δεν αποτελούσαν αρχικές επιλογές τους.

Κάθε ομάδα αποτελούνταν από 4 άτομα, τα οποία δούλευαν σε έναν κυρίως υπολογιστή (βλ. Τεκμήρια) με εναλλαγές στους ρόλους μετά από δική μου παρότρυνση, προκειμένου να μην μένει κάποιο μέλος ανενεργό. Η δική μου παρέμβαση αφορούσε στη διασφάλιση της ενεργής συμμετοχής όλων των μελών της κάθε ομάδας και στην παροχή διευκρινίσεων για τυχόν απορίες σχετικά με το [φύλλο εργασίας](#). Οι ρόλοι των μαθητών μέσα στις ομάδες κινήθηκαν σε ένα πλαίσιο εναλλαγής, με απώτερο στόχο να εξοικειωθούν όλα τα μέλη με τους νέους γραμματισμούς. Ειδικότερα, όταν ξεκίνησαν οι ομάδες την εργασία τους, ένας μαθητής από κάθε ομάδα ανέλαβε να είναι ο κεντρικός χειριστής (συνήθως εκείνος που θεωρείται από την ομάδα ο πιο «ειδικός» στον τομέα των νέων τεχνολογιών). Άφησα λοιπόν αρχικά τις ομάδες να «αυτοοργανωθούν» και στη συνέχεια παρότρυνα τους μαθητές να εναλλάσσουν τους ρόλους τους, προσπαθώντας να αποτρέψω κάποιες ηγετικές τάσεις των πιο «ειδικών». Έτσι οι μαθητές περνούσαν κυκλικά από διάφορους ρόλους, όπως για παράδειγμα τη θέση του χειριστή, τη θέση του

πρακτικογράφου (σημειώσεις στα φύλλα εργασίας) και τη θέση του παρουσιαστή των πρώτων αποτελεσμάτων. Το γεγονός αυτό εξοικείωσε μαθητές που ήταν πιο διστακτικοί με τις νέες τεχνολογίες και με τον νέο γραμματισμό και βοήθησε τους λιγότερο κοινωνικοποιημένους μαθητές να προσαρμοστούν καλύτερα στις ομάδες.

Παράλληλα, οι συζητήσεις των μελών για την επιλογή των αφισών κατά την αναζήτηση στο διαδίκτυο ενέπλεξαν τα παιδιά σε ένα πλαίσιο κριτικού γραμματισμού, ακριβώς γιατί παρατήρησα ότι κατά τη διαδικασία αυτήν έπρεπε να αιτιολογούν τις επιλογές τους στην ομάδα και να συζητούν τα κριτήρια με τα οποία μια αφίσα θα ήταν πιο αποτελεσματική σε σχέση με μια άλλη ως προς το υπό διερεύνηση θέμα. Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι κατά την αναζήτηση στο διαδίκτυο οι μαθητές «έπεφταν» πάνω σε αφίσες με έντονα φορτισμένο πολιτικά περιεχόμενο. Συμφωνήσαμε με τους μαθητές να μην «κομματικοποιήσουν» την εργασία τους (άρα να αποφύγουν τις αφίσες με τη σάτιρα πολιτικών προσώπων που έχουν έντονη κομματική φόρτιση), γεγονός που ήταν η μόνη παρέμβασή μου ως προς τις επιλογές τους. Ωστόσο, και η επαφή τους αυτή με διάφορες πτυχές της σύγχρονης πολιτικής - κοινωνικής ζωής (π.χ. πολιτική σάτιρα) αποτέλεσε στοιχείο άτυπης εξοικείωσής τους με διάφορες πτυχές της σύγχρονης πραγματικότητας, τις οποίες συνειδητοποιούν ότι πρέπει να προσεγγίσουν κριτικά. Προέκυψε ωστόσο η ανάγκη να διασαφηνιστούν κάποιες επιλογές των μαθητών, οι οποίες οδηγούσαν σε σύγχυση ανάμεσα στα κειμενικά είδη του σκίτσου και της αφίσας, γιατί οι μαθητές επέλεξαν και σκίτσα και αφίσες. Παρόλα αυτά, οι μαθητές αξιοποίησαν κάποιες από αυτές τις επιλογές στη δημιουργία της τελικής αφίσας.

Στο δεύτερο δίωρο κοινοποιήθηκαν σε όλες τις ομάδες σκίτσα και αφίσες που επέλεξαν οι μαθητές και ζητήθηκε από κάθε ομάδα να παρουσιάσει στην ολομέλεια κάποιες από τις επιλογές της με βάση τις σημειώσεις της στο φύλλο εργασίας. Προέκυψε, έτσι, ένα είδος αλληλοσχολιασμού των αφισών μεταξύ των ομάδων και αναδείχθηκαν διάφορες οπτικές μέσα από τις οποίες οι μαθητές προσέγγιζαν τις αφίσες. Εδώ αναλύθηκαν οπτικά σύμβολα αλλά και οι λεκτικοί τρόποι με τους

οποίους συγκεκριμένες εικόνες αισθητοποιούσαν το μήνυμά τους (π.χ. χρήση αποσιωπητικών, χρήση α' και β' πληθυντικού προσώπου), ώστε να αιτιολογηθούν οι αντίστοιχες γλωσσικές επιλογές σε σχέση με το κοινωνικό μήνυμα που έκριναν οι μαθητές ότι μετέφεραν. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στην επιλογή σκίτσων και αφισών οι μαθητές έδωσαν περισσότερη έμφαση στον λόγο σε σχέση με την εικόνα, ενώ κατά την ανάλυση των αφισών των άλλων ομάδων έδωσαν έμφαση στο φόντο των εικόνων.

Μετά από την ανάλυση αυτή, κάθε ομάδα αξιοποίησε το δικό της Glogster και άρχισε να κατασκευάζει τις αφίσες της στο εργαστήριο πληροφορικής. Αποφασίστηκε με τους μαθητές η κάθε ομάδα να συνεχίσει τη δημιουργία αφισών με ενδοσυνεννόηση μεταξύ των μελών της είτε στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου είτε εξ αποστάσεως, λόγω της δυνατότητας που προσφέρει το περιβάλλον του Glogster για κάτι τέτοιο. Ζήτησα στη φάση αυτή από τους μαθητές να προσέξουν ιδιαίτερα τα κριτήρια δημιουργίας ενός πολυτροπικού κειμένου που αναγράφονται στο [φύλλο εργασίας](#), προκειμένου να εμβαθύνουν στη λειτουργία της πολυτροπικότητας κατά την τελική παρουσίαση.

Σε γενικές γραμμές οι μαθητές ανταποκρίθηκαν ικανοποιητικά στην υλοποίηση των δυο πρώτων φάσεων του σεναρίου. Η εφαρμογή της ομαδικής διδασκαλίας κύλησε ομαλά, γιατί στο συγκεκριμένο σχολείο έχει αναπτυχθεί από τις μικρές τάξεις του Γυμνασίου η κουλτούρα συνεργασίας των μαθητών σε ομάδες, σε όλα σχεδόν τα διδακτικά αντικείμενα. Προβλήματα παρουσίασαν ωστόσο δύο από τις έξι ομάδες, στις οποίες προέκυψε πρόβλημα ηγετικής συμπεριφοράς κάποιων μελών της και χρονική καθυστέρηση στη διεκπεραίωση των βημάτων του φύλλου εργασίας. Οι ενέργειές μου ως προς την επίλυση αυτών των προβλημάτων ήταν: α. η συζήτηση με την ομάδα και β. η καλύτερη ενσωμάτωση κάποιων μαθητών σε ένα πιο συλλογικό κλίμα. Η αλλαγή θέσεων στον υπολογιστή αποδείχθηκε στην πράξη αποτελεσματική πρακτική ως προς την εμπλοκή όλων των μαθητών στη διεκπεραίωση της εργασίας και ως προς τη δημιουργία καλύτερου κλίματος στην ομάδα, αφού αποφεύχθηκε έτσι

η αίσθηση απομόνωσης κάποιων μελών από τα υπόλοιπα μέλη. Τέλος, οι μεταβάσεις από την ολομέλεια στην ομάδα και πάλι στην ολομέλεια αποδείχθηκαν κατά τη γνώμη μου πολύ αποτελεσματικές, γιατί επέτρεψαν «διαομαδικές» επιδράσεις μέσα από τον σχολιασμό των επιλογών της ομάδας από τις άλλες, προσφέροντας τη δυνατότητα διάδρασης ανάμεσα στις ομάδες και την ολομέλεια. Ο δικός μου ρόλος ήταν περισσότερο συντονιστικός· πραγματοποιούσα κυκλική πορεία προσέγγισης των ομάδων, ώστε να κατανεμηθεί ισόποσα η βοήθεια προς όλους. Όταν οι ομάδες παρουσίασαν τις αφίσες τους στην ολομέλεια, υποβοηθούσα κάποιες φορές τη διερεύνηση των επιλογών τους με ερωτήσεις προς αυτούς, οι οποίες οδηγούσαν στη βαθύτερη αιτιολόγηση αυτών των επιλογών.

Στην τρίτη φάση της παρουσίασης των εργασιών στην ολομέλεια συζητήθηκαν με τους μαθητές οι παρακάτω άξονες, οι οποίοι λειτούργησαν ως ένα είδος αναστοχασμού σε όλη την προηγούμενη διδακτική διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα, επικεντρωθήκαμε:

- στον τρόπο που δούλεψαν οι μαθητές (εξ αποστάσεως ή όχι)·
- στη διερεύνηση τυχόν προβλημάτων στη συνεργασία·
- στον τρόπο παρουσίασης και ανάλυσης των επιλογών της αφίσας.

Όλες οι ομάδες δούλεψαν κυρίως εξ αποστάσεως με τη χρήση σελίδων κοινωνικής δικτύωσης –και κυρίως του Facebook– συζητώντας πάνω στην αφίσα και κάνοντας τροποποιήσεις μέσα από on line συζητήσεις. Παράλληλα, γίνονταν εναλλάξ προσθήκες από τα μέλη της ομάδας στο Glogster, έπειτα από συνεννόηση και ομαδική συζήτηση σχετικά με προτεινόμενες αλλαγές. Δύο από τις έξι ομάδες δούλεψαν συγχρονικά στο εργαστήριο πληροφορικής.

Η παρουσίαση των εργασιών έγινε στην αίθουσα με τη χρήση του διαδραστικού πίνακα ως μέσου προβολής αλλά και διάδρασης με [το περιβάλλον του Glogster](#). Όλα τα μέλη της κάθε ομάδας σηκώνονταν [στον διαδραστικό πίνακα](#). Ο τρόπος παρουσίασης της αφίσας από τους μαθητές γινόταν με εναλλάξ σχολιασμούς από όλα τα μέλη της κάθε ομάδας. Ακολουθούσε έπειτα συζήτηση με την ολομέλεια και τον

διδάσκοντα πάνω στην αφίσα. Συζητήθηκε με κάθε ομάδα η επιλογή των εικόνων, η πολυτροπικότητα (φόντο, χρώματα, ήχος) σε συνδυασμό με τις ερωτήσεις «γιατί επιλέξατε συγκεκριμένα στοιχεία και χαρακτηριστικά στην αφίσα σας» και «ποιο μήνυμα θέλατε να περάσετε στο συγκεκριμένο θεματικό πλαίσιο που είχατε». Στο κομμάτι της αιτιολόγησης των επιλογών τους στο Glogster οι μαθητές επεδίωξαν να παρουσιάσουν την οικονομική κρίση από διάφορες πλευρές. Τα θέματα προέκυψαν από τους μαθητές μέσα από κριτική επεξεργασία στο πλαίσιο των ομάδων και σχετίζονταν με:

- το πολιτικό σύστημα και τις ευθύνες των πολιτικών·
- την οικονομική επιβάρυνση και την οργή του λαού·
- τον κίνδυνο επιστροφής στη δραχμή·
- τον κίνδυνο «ξεπουλήματος» της χώρας·
- το ρόλο των ξένων δυνάμεων·
- την ανάγκη αισιοδοξίας και πίστης στις δυνάμεις των Ελλήνων.

Οι πτυχές αυτές αισθητοποιήθηκαν από τους μαθητές με τη χρήση των παρακάτω σημειωτικών πόρων:

- χρήση κινούμενων εικόνων·
- χρήση βίντεο με εικόνες·
- χρήση βίντεο με μουσική·
- λογοπαίγνια·
- χρήση σκίτσων·
- δημιουργία κειμένου από τους μαθητές.

Ως προς τις γλωσσικές επιλογές των μαθητών στην αφίσα, αξίζει να σημειωθεί ότι:

- αποτυπώθηκαν στοιχεία προφορικότητας (τελεία και παύλα) με τη χρήση συμβόλων «. -»·
- έγινε χρήση διαφορετικών προσώπων των ρημάτων («είμαι ελεύθερος να κάνω ό,τι θέλουν», «τα φάγαμε... ή ΜΑΣ ΦΑΓΑΤΕ;»)

- έγινε χρήση της αγγλικής γλώσσας («το μεγάλο come back»).
- αξιοποιήθηκαν κυρίως ως σημεία στίξης το θαυμαστικό («ΛΑΟΣ ΔΩΡΕΑΝ!!!») και τα αποσιωπητικά («Ένα πράγμα μένει να πούμε... !»).
- χρήση προστακτικής («τόρα ξεχρεώστε μας»).

Οι σημειωτικοί πόροι αλλά και οι επιμέρους γλωσσικές επιλογές των μαθητών σχετίζονταν με το μήνυμα που ήθελαν κάθε φορά να περάσουν και με την επίτευξη καλύτερου –σύμφωνα με τους ίδιους– επικοινωνιακού αποτελέσματος. Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές τόνισαν για παράδειγμα τη σκόπιμη επιλογή και χρήση κινούμενων εικόνων (π.χ. Τεκμήρια, «Αφίσα 1: κρεμάλα»), μέσα από τις οποίες θα έδιναν έμφαση στη σοβαρότητα της κατάστασης που βιώνει σήμερα η Ελλάδα. Διαπιστώθηκε λοιπόν η απόπειρα συσχετισμού των στοιχείων της αφίσας με το μήνυμα που οι ομάδες επεδίωκαν να μεταφέρουν.

Η αξιολόγηση, τέλος, του έργου των μαθητών πραγματοποιήθηκε σε ένα πλαίσιο διαμορφωτικής αξιολόγησης, μέσα στο οποίο παρακολουθούσα την εργασία της κάθε ομάδας σε όλα τα στάδια της διδακτικής εφαρμογής. Συγκέντρωσα όλα τα φύλλα εργασίας προκειμένου να λάβω τη δική μου ανατροφοδότηση ως προς την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής. Παράλληλα, αξιοποιήθηκαν μορφές ετεροαξιολόγησης των μαθητών μέσα από την κριτική του έργου της κάθε ομάδας από την ολομέλεια, γεγονός που αποτέλεσε για μένα ένα δεύτερο επίπεδο ανατροφοδότησης ως προς την ικανότητα των μαθητών να εμβαθύνουν κριτικά στις επιλογές των συμμαθητών τους. Στο τέλος της παρουσίασης των εργασιών της ομάδας, τέθηκε η ερώτηση «Τι θα έκανα καλύτερα» με σκοπό να βελτιώσουν οι μαθητές σε επόμενη φάση συγκεκριμένες δεξιότητες. Από τη συζήτηση με τους μαθητές προέκυψαν οι παρακάτω διαπιστώσεις:

- η ανάγκη περισσότερου σχολιασμού των αφισών.
- η ανάγκη ύπαρξης τίτλου σε κάποιες αφίσες και ο κατάλληλος συνδυασμός του τίτλου με το περιεχόμενο και το μήνυμα που η κάθε ομάδα ήθελε να μεταφέρει.

- ο εμπλουτισμός κάποιων αφισών με ήχο και βίντεο.

Τεκμήρια από την εφαρμογή στην τάξη:

α. Φωτογραφίες από τη διδακτική εφαρμογή

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

β. Φύλλα εργασίας μαθητών:

(5)

Φύλλο εργασίας (κοινό για όλες τις ομάδες)

- Χρησιμοποιήστε μια μηχανή αναζήτησης (π.χ www.google.gr) με λέξεις - κλειδιά "αφίσες οικονομική κρίση" ή "χιουμοριστικές αφίσες οικονομική κρίση" και βρείτε πέντε αφίσες ή σκίτσα που να περιέχουν λέξεις και εικόνες και να αναφέρονται σε ένα κοινωνικό ζήτημα που αφορά την Ελλάδα και την οικονομική κρίση. Δημιουργήστε ένα φάκελο στην επιφάνεια εργασίας που θα περιέχει τα ευρήματά σας.
- Στον παρακάτω πίνακα να καταγράψετε τις λέξεις που υπάρχουν στις αφίσες ή στα σκίτσα και να τις αντιστοιχήσετε με τα οπτικά σύμβολα που τις περιγράφουν καλύτερα (θυμηθείτε τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίσαμε το σκίτσο για την Ελλάδα στο μάθημα):

ΛΕΞΗ	ΟΠΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΛΟ
Όλοι μαζί για την Πατρίδα	Διαφθορά πάνω από την πίστη
βοήθεια	ΔΑΝΤ (ΟΔΡΟΣΤΟΤΗΡΑ)
παιδεία/παιχνίδια λεφτά	επισκεπόμενα τουρκικά
πράγματα, κραχ	επιβεβαιωμένο οικονομικό λαμόνι
οικονομική ενίσχυση	πείνασμένοι σκέλτοι

- Με βάση τις λέξεις και τα οπτικά σύμβολα που εντοπίσατε παραπάνω, καθώς και το γενικότερο πλαίσιο της αφίσας ή του σκίτσου συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

ΠΟΙΟΣ ΜΙΛΑΕΙ	ΣΕ ΠΟΙΟΝ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ	ΠΟΙΟ ΜΗΝΥΜΑ ΜΕΤΑΦΕΡΕΙ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ/ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΑΦΙΣΑΣ Η ΤΟΥ ΣΚΙΤΣΟΥ
Διπλωματικό πρόσωπο	λαός	Όλοι μαζί για την Πατρίδα	ΔΙΑΦΘΟΡΑ
Έλληνας	κοινό	το ΔΑΝΤ ΔΕΝ βοηθάει	Αποτυχημένη βοήθεια φτηνιάρια
α μαθητές	κυβέρνηση	η παιδεία είναι πιασμένη λεφτά	Γράβια λεφτά στην παιδεία
Ένας πτωχός ή βενζινοπώτης	φτωχό	υπάρχει ποσοστό οικονομική κρίση	ροφέ για κραχ
η αφίσα	κοινό λεφτά	Δεν έχουμε να φοβόμαστε	οικονομική κρίση

- Επιλέξτε κατάλληλες λέξεις και φράσεις, συνδυάστε τες με εικόνες και δημιουργήστε μια αφίσα με θέμα την Ελλάδα, με το ειδικό λογισμικό www.glogster.com, η οποία θα απευθύνεται στην ευρύτερη σχολική κοινότητα (στους

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

4

Φύλλο εργασίας (κοινό για όλες τις ομάδες)

- Χρησιμοποιήστε μια μηχανή αναζήτησης (π.χ www.google.gr) με λέξεις - κλειδιά "αφίσες οικονομική κρίση" ή "χιουμοριστικές αφίσες οικονομική κρίση" και βρείτε πέντε αφίσες ή σκίτσα που να περιέχουν λέξεις και εικόνες και να αναφέρονται σε ένα κοινωνικό ζήτημα που αφορά την Ελλάδα και την οικονομική κρίση. Δημιουργήστε ένα φάκελο στην επιφάνεια εργασίας που θα περιέχει τα ευρήματά σας.
- Στον παρακάτω πίνακα να καταγράψετε τις λέξεις που υπάρχουν στις αφίσες ή στα σκίτσα και να τις αντιστοιχήσετε με τα οπτικά σύμβολα που τις περιγράφουν καλύτερα (θυμηθείτε τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίσαμε το σκίτσο για την Ελλάδα στο μάθημα):

ΛΕΞΗ	ΟΠΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΛΟ
ΧΡΕΟΣ	Δύο
Ευρωζώνη	Πρωτεύουσ
Πατρίδα	Χρημα
ΧΡΕΟΣ	Βάρος / βράχος
Μνημόνιο	Εξουσία

(Παραμονή)

- Με βάση τις λέξεις και τα οπτικά σύμβολα που εντοπίσατε παραπάνω, καθώς και το γενικότερο πλαίσιο της αφίσας ή του σκίτσου συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

ΠΟΙΟΣ ΜΙΛΑΕΙ	ΣΕ ΠΟΙΟΝ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ	ΠΟΙΟ ΜΗΝΥΜΑ ΜΕΤΑΦΕΡΕΙ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ/ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΑΦΙΣΑΣ Η ΤΟΥ ΣΚΙΤΣΟΥ
2011	2012	χρέος	Πτώχευση
Ευρωζώνη	Ελλάδα	Παραμονή	Επιφανειακή φιλία
Πολιτικός	Παιδί	Συμφέρον πάνω από όλα	Εκμετάλλευση
Άθρως	Ελλάδα	Βάρος χρέους	Το χρέος βαρύνει
Μνημόνιο	Ελλάδα	Ανασχηματισμός	Κυβέρνηση

- Επιλέξτε κατάλληλες λέξεις και φράσεις, συνδυάστε τις με εικόνες και δημιουργήστε μια αφίσα με θέμα την Ελλάδα, με το ειδικό λογισμικό www.glogster.com, η οποία θα απευθύνεται στην ευρύτερη σχολική κοινότητα (στους

γ. Αφίσες στο περιβάλλον glogster

1η ομάδα: <http://www.glogster.com/kourkoubinia/-/g-6l8dbqvv0ldkguolavuioa0>

2η Ομάδα: <http://www.glogster.com/freaks9/-/g-6l8r5obiaa9u5k1086rp8a0>

3η Ομάδα: <http://www.glogster.com/grovy2012/-/g-6l8dhg8q2q1rn1kqbmq2ka0>

4η Ομάδα: <http://www.glogster.com/smilers98/-/g-6l8k5dgqk24qkmaqu9vm0a0>

5η Ομάδα: <http://www.glogster.com/badboys98/-/g-6l8r5otiue14648o3fum9a0>

6η Ομάδα: <http://www.glogster.com/gioubarlakia/-/g-6l8r5nsd4f0drdv823k3ca0>

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Α΄

(κοινό για όλες τις ομάδες)

- Χρησιμοποιήστε μια μηχανή αναζήτησης (π.χ. www.google.gr) με λέξεις-κλειδιά «αφίσες/οικονομική κρίση» ή «χιουμοριστικές αφίσες/οικονομική κρίση» και βρείτε πέντε αφίσες ή σκίτσα που να περιέχουν λέξεις και εικόνες και να αναφέρονται σε ένα κοινωνικό ζήτημα που αφορά την Ελλάδα και την οικονομική κρίση. Δημιουργήστε έναν φάκελο στην επιφάνεια εργασίας που θα περιέχει τα ευρήματά σας.
- Στον παρακάτω πίνακα να καταγράψετε τις λέξεις ή φράσεις που υπάρχουν στις αφίσες ή στα σκίτσα και να τις αντιστοιχήσετε με τα οπτικά σύμβολα που τις περιγράφουν καλύτερα (θυμηθείτε τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίσαμε το σκίτσο για την Ελλάδα στο μάθημα):

ΛΕΞΕΙΣ/ΦΡΑΣΕΙΣ	ΟΠΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΛΟ

- Με βάση τις λέξεις και τα οπτικά σύμβολα που εντοπίσατε παραπάνω, καθώς και το γενικότερο πλαίσιο της αφίσας ή του σκίτσου συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΠΟΙΟΣ ΜΙΛΑΕΙ	ΣΕ ΠΟΙΟΝ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ	ΠΟΙΟ ΜΗΝΥΜΑ ΜΕΤΑΦΕΡΕΙ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ/ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΑΦΙΣΑΣ Η ΤΟΥ ΣΚΙΤΣΟΥ

4. Επιλέξτε κατάλληλες λέξεις και φράσεις, συνδυάστε τες με εικόνες και δημιουργήστε μια αφίσα με θέμα την Ελλάδα, με το ειδικό λογισμικό <http://www.glogster.com>, η οποία θα απευθύνεται στην ευρύτερη σχολική κοινότητα (στους μαθητές, στους γονείς σας και στην τοπική κοινωνία), για να καταθέσετε την άποψή σας για όσα συμβαίνουν σήμερα. Μπορείτε να εμπλουτίσετε την αφίσα σας και με άλλους τρόπους επικοινωνίας, π.χ. με ένα βίντεο, με μουσική ή με ό,τι άλλο κρίνετε κατάλληλο. Λάβετε υπόψη σας όσα εντοπίσατε, ήδη, δουλεύοντας με το παρόν φύλλο εργασίας και όσα συζητήθηκαν στην τάξη σχετικά με το ποιος μιλάει, σε ποιον απευθύνεται, ποιο μήνυμα μεταφέρει και σε ποιο κοινωνικό γεγονός αναφέρεται.

5. Κατά τη δημιουργία της αφίσας σας να λάβετε υπόψη τις παρακάτω παραμέτρους:

- τον χώρο που θα καταλάβουν οι λέξεις σε σχέση με την αφίσα
- τον χώρο που θα καταλάβουν οι εικόνες σε σχέση με την αφίσα
- τα χρώματα
- την επιτυχή λεκτική και οπτική συσχέτιση λέξης και εικόνας.

6. Αναρτήστε τις αφίσες σας στο ιστολόγιο του μαθήματος και σχολιάστε τις μέσω των δυνατοτήτων που σας παρέχει η λειτουργία του ιστολογίου.

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Οι αφίσες, ψηφιακές και μη, κυριαρχούν στη ζωή μας, και καμιά φορά στολίζουν τους τοίχους των δωματίων των μαθητών. Θα μπορούσε, λοιπόν, να γίνει μια εργασία με τη μορφή project, όπου οι ομάδες των μαθητών θα κατασκεύαζαν αφίσες με συγκεκριμένο ή ελεύθερο θέμα στο πλαίσιο της τυπικής, ημιτυπικής ή άτυπης εκπαίδευσης. Ένας διαγωνισμός αφίσας μπορεί να ολοκληρώσει την όλη προσπάθεια. Οι αφίσες των μαθητών μπορούν να αποτελέσουν μια καλή αφορμή για να υπάρξει εμβάθυνση της διδασκαλίας στη δημιουργία του συγκεκριμένου κειμενικού είδους. Η διδασκαλία της αφίσας ως κειμενικού είδους ενσωματώνει χαρακτηριστικά κειμενικών τύπων. Από τη στιγμή που η περιγραφή είναι διαδικασία που αναπαριστά γνωστικά αντικείμενα διευθετώντας τα μέσα σε κοινόχρηστα ή τεχνικά σημασιακά πλαίσια, οι μαθητές καλούνται να διερευνήσουν τη λανθάνουσα μορφή του κειμενικού αυτού τύπου σε μια αφίσα (κυρίως μέσα από οπτικά σύμβολα της εικόνας) σε συνδυασμό με την *πειθώ - επιχειρηματολογία* (που προκύπτει κυρίως μέσα από τον τρόπο χρήσης και τη σημασία των λέξεων ανάλογα με το συγκεκριμένο της αφίσας). Πρακτικά η διαδικασία αυτή μπορεί να αποτελέσει ένα στάδιο στο σενάριο πριν από την επιλογή εικόνων από τους μαθητές. Στην αναζήτηση Google – κατηγορία εικόνες– δίνοντας τη λέξη *αφίσα* διερευνούν επιμέρους χαρακτηριστικά του κειμενικού αυτού είδους και των κειμενικών τύπων που συνυπάρχουν (για

παράδειγμα υπάρχουν πολιτικές, κοινωνικές και διαφημιστικές αφίσες που επιτελούν συγκεκριμένη λειτουργία με διαφορετικούς σημειωτικούς τρόπους).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Παρότι το σενάριο δεν προβλέπει τη διδασκαλία του κειμενικού είδους της αφίσας, η εξοικείωση με τη χρήση λογισμικών όπως το Glogster μπορεί να συνιστά μια καλή ευκαιρία βιωματικής άσκησης των μαθητών στο συγκεκριμένο κειμενικό είδος, ώστε να αποσαφηνίσουν τα χαρακτηριστικά του και να το διακρίνουν από άλλα παρόμοιου τύπου κειμενικά είδη. Εξάλλου, μέσα από την εφαρμογή του σεναρίου στην τάξη οι μαθητές υποστήριξαν ότι το περιβάλλον του Glogster βοήθησε στο να αντιληφθούν πολλά χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου κειμενικού είδους.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Μέσα από την εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου αναδείχθηκε η «φωνή» των μαθητών σε ένα επίκαιρο κοινωνικό ζήτημα και ο τρόπος που αντιλαμβάνονται οι ίδιοι την κοινωνικοοικονομική κρίση σε σχέση με την Ελλάδα. Το περιβάλλον του Glogster, ειδικότερα, συνέβαλε: α. στην αισθητοποίηση μηνυμάτων που ήθελαν να μεταδώσουν οι μαθητές μέσα από τη χρήση του πολυτροπικού λόγου· β. στην ανάδειξη των προσωπικών τους στάσεων, αντιλήψεων και συναισθημάτων απέναντι στο συγκεκριμένο πρόβλημα και γ. στη διοχέτευση της καλλιτεχνικής τους δημιουργικότητας μέσα από τη δημιουργία των ψηφιακών αφισών.

Από την εφαρμογή προέκυψαν ωστόσο ζητήματα που αφορούν τη διάκριση του κειμενικού είδους της αφίσας και του σκίτσου, μια και οι μαθητές φάνηκε να θεωρούν πολλές φορές τα δυο αυτά κειμενικά είδη ως ενιαία. Η αλληλεπικάλυψη βέβαια κοινών χαρακτηριστικών των δύο κειμενικών ειδών και η συμπερίληψη σκίτσων σε διάφορες αφίσες που συναντούμε πολλές φορές γύρω μας μπορεί να

δυσκόλεψε τη διάκρισή τους. Ο συγκερασμός χαρακτηριστικών από το κειμενικό είδος του σκίτσου με το κειμενικό είδος της αφίσας παρατηρείται αρκετά στις μέρες μας, δημιουργώντας έτσι ένα υβριδικό κειμενικό είδος μεταξύ σκίτσου και αφίσας. Ίσως θα πρέπει να ληφθεί υπόψη αυτή η πραγματικότητα και να αναδειχθεί στη σύγχρονη διδασκαλία.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΔΕΠΠΣ. 2003. *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών της Ελληνικής Γλώσσας για το Γυμνάσιο*. ΦΕΚ 303B/13-03-2003).

<http://www.pi-schools.gr/programs/depps/>. [19.11.12].

Holmes, B., B. Tangney, A. Fitzgibbon, T. Savage & S. Mehan. 2001. Communal Constructivism: Students constructing learning for as well as with others. A search for an appropriate model of education. Στο *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference 2001*, επιμ. J. Price et al., 3114-3119. Chesapeake, VA: AACE.

Kalantzis, M. & B. Cope. 1999. Πολυγραμματισμοί: επανεξέταση του τι εννοούμε ως γραμματισμό και τι διδάσκουμε ως γραμματισμό στα πλαίσια της παγκόσμιας πολιτισμικής πολυμορφίας και των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας. Στο «*Ισχυρές*» και «*ασθενείς*» γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. *Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού*, επιμ. Α.-Φ. Χριστίδης, τόμ. 2, 680-695. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Kress, G. 2000. Multimodality. Στο *The New London Group, Multiliteracies: Literacy learning and Design of Social Futures*, 164-180. Λονδίνο και Νέα Υόρκη: Routledge.

Kress, G. & T. Van Leeuwen. 2001. *Multimodal discourse*. Λονδίνο: Arnold.

Κουτσογιάννης, Δ. 2010. Θεωρητικό πλαίσιο της γλωσσικής διδασκαλίας και αξιοποίηση των ΤΠΕ. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης*. Τεύχος 3: κλάδος ΠΕ02. 2η έκδοση. Πάτρα: EAITY.

Κουτσογιάννης, Δ. & Μ. Αλεξίου. 2012. *Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Μελέτη στο πλαίσιο της Δράσης 62 (Π.3.1.3)*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, <http://www.greeklanguage.gr/aboutdigitalschool>. [19.11.12].

Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. 2011. *Πρόγραμμα Σπουδών για τη Διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας & της Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο*. ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. Αθήνα. <http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php> [19.11.12].

Σαπουντζής, Γ. 2011. Η εφαρμογή της θεωρίας του Κοινοτικού Εποικοδομητισμού (Communal Constructivism, C.C.) σε περιβάλλοντα διαδικτυακής εκπαίδευσης. Στο *Τα Εκπαιδευτικά* 99-100: 162-171.

Χατζησαββίδης, Σ. 2011. Λόγος και εικόνα στον ημερήσιο ελληνικό τύπο: διερεύνηση του βαθμού και των χαρακτηριστικών της πολυτροπικότητας. Στο *Πρακτικά της ημερίδας Εικόνα και λόγος στα Media*. http://users.auth.gr/sofronis/dimos_articles_pg07.html. [19.11.12].